

Spis treści

WSTĘP	9
ROZDZIAŁ PIERWSZY	
ASYMETRIE RODZAJOWO-PŁCIOWE W JĘZYKU	13
1. Wprowadzenie.....	13
2. Androcentryzm w językach świata.....	15
2.1. Imiona i nazwiska, zwroty adresatywne.....	15
2.2. Słowotwórstwo rzeczowników pospolitych.....	16
2.3. Luki leksykalne.....	17
2.4. Gatunkowość rzeczowników męskoosobowych.....	18
2.5. Asymetryczny wizerunek płci w słownictwie, frazeologii, powiedzeniach i przysłowiach.....	20
2.6. Pejoratywizacja rzeczowników żeńskoosobowych	22
2.7. Asymetrie w systemie rodzajowym.....	23
2.8. Nierównorzędność płci w różnych rodzajach tekstów	24
3. Androcentryzm w języku polskim.....	26
3.1. Słowotwórstwo nazwisk i imion.....	26
3.2. Słowotwórstwo rzeczowników pospolitych.....	29
3.3. Luki leksykalne.....	32
3.4. Gatunkowość rzeczowników męskoosobowych.....	35
3.5. Słownictwo i frazeologia	40
3.6. Pejoratywizacja rzeczowników żeńskoosobowych	48
3.7. System rodzajowy	50
3.8. Powiedzenia i przysłowia	53
4. Podsumowanie	56
ROZDZIAŁ DRUGI	
WYBRANE ASPEKTY SEKSIZMU WE WSPÓŁCZESNEJ POLSZCZYŹNIE.....	59
I. O CZŁOWIEKU, SEKSIE I URODZIE	
1. Człowiek.....	59
1.1. Uwagi wstępne	59
1.2. Definicje słownikowe	60
1.3. Kobieta też człowiek?.....	62
1.4. <i>Wielki człowiek, szlachetny człowiek</i>	65
1.5. <i>Człowiek pierwotny</i>	68
2. Ona, on i sprawy damsko-męskie	75
2.1. Uwagi wstępne	75
2.2. Cnota i dziewictwo	75
2.3. Rozwiązłość.....	77
2.4. Akt płciowy	79
2.5. Małżeństwo i bezżenność	81
2.6. Wierność i zdrada.....	84
2.7. Nierząd	85
2.8. Asymetrie semantyczne	86

3.	Piękna i bestia, czyli rzecz o urodzie	91
3.1.	Uwagi wstępne	91
3.2.	Atrakcyjność fizyczna	92
3.3.	Nieatrakcyjność fizyczna	95
3.4.	Inne cechy powierzchowności	98
II.	NIEWIDZIALNOŚĆ KOBIET WE WSPÓŁCZESNYCH TEKSTACH.....	101
1.	Wprowadzenie.....	101
2.	Regulaminy, ustawy, przepisy	103
3.	Podręczniki szkolne	106
4.	Inne teksty, czyli <i>Pan Kowalski w Unii Europejskiej</i>	119
5.	Podsumowanie	124
III.	SEKSIZM NA OPAK, CZYLI O TYM, CZY JĘZYK POLSKI DYSKRYMINUJE MĘŻCZYZN? ..	125
1.	Wprowadzenie.....	125
2.	Nadużywanie alkoholu i abstynencja.....	126
3.	Czarny charakter i awanturnictwo	128
4.	Konflikt z prawem.....	130
5.	Zaradność życiowa i nieudacznictwo.....	131
6.	Inteligencja oraz brak inteligencji.....	133
7.	Odmienność seksualna	136
8.	Podsumowanie	137
ROZDZIAŁ TRZECI		
	PROBLEMATYKA PŁCI W JĘZYKU MŁODZIEŻY LICEALNEJ	139
I.	DZIEWCZYNA I CHŁOPAK, CZYLI <i>LASKA O MENIE, MENO O LASCE</i>	140
1.	Uwagi wstępne	140
2.	Skojarzenia	142
3.	Łączliwość słów <i>dziewczyna/chłopak</i> z przymiotnikami.....	148
4.	<i>Dziewczyna i chłopak</i> w synonimach	152
5.	Definicje	154
6.	Porównania	160
7.	Podsumowanie	167
II.	BABSKIE GADANIE A MĘSKA ROZMOWA – MŁODZIEŻ WOBEC ASYMETRII RODZAJOWO-PŁCIOWYCH.....	168
1.	Wprowadzenie.....	168
2.	Stosunek licealistów do seksistowskich frazeologizmów	170
3.	Jeszcze o rozumieniu przysłów i porzekadeł	188
3.1.	Uwagi wstępne	188
3.2.	Brak rozumienia frazeologizmu w części lub w całości	189
3.3.	Właściwe rozumienie frazeologizmów	192
3.4.	Inne cechy wypowiedzi uczniowskich.....	193
3.4.1.	Emocjonalność.....	193
3.4.2.	Interpretacje humorystyczne.....	194
3.5.	<i>Kobieta najlepszym przyjacielem człowieka</i>	194
3.6.	Podsumowanie	196

III. CZE JOŁOPIE!, CZYLI O GRZECZNOŚCI UCZNIOWSKIEJ	197
1. Wprowadzenie.....	197
2. <i>Pozdrowka</i> , czyli o powitaniach i pożegnaniach	200
3. <i>Elo, Ziomek!</i> , czyli o zwrotach adresatywnych.....	202
4. <i>Jestem ci wdzięczny do śmierci i o jeden dzień dłużej</i> , czyli o podziękowaniach.....	203
5. <i>Sorniaczek</i> , czyli o przeprosinach	205
6. <i>Tak wyglądasz, że mógłbym cię dziś zjeść</i> , czyli o komplementowaniu.....	207
7. <i>Ale paszczur!</i> , czyli o wyrażaniu dezaprobaty.....	209
8. <i>Nie martw się, jutro będzie Lepper</i> , czyli o pocieszaniu.....	212
9. Czy warto być grzecznym?	214
10. Po co jesteśmy grzeczni?	217
11. Podsumowanie.....	220

ROZDZIAŁ CZWARTY

REAKCJE WOBEC ANDROCENTRYZMU JĘZYKOWEGO	225
---	-----

1. Uwagi wstępne	225
2. Międzynarodowa recepcja językowej nierównorzędności płci.....	226
2.1. Wprowadzenie.....	226
2.2. Językoznawstwo feministyczne.....	228
2.3. O relacjach między językiem, społeczeństwem i zachowaniami ludzkimi	230
2.4. Konsekwencje seksizmu językowego	232
2.5. Nieseksistowskie reformowanie języka.....	244
3. Asymetrie rodzajowo-płciowe w polskiej refleksji językoznawczej.....	250
3.1. Uwagi wstępne	250
3.2. Nieostrzeganie problemu.....	251
3.3. Podejście informująco-relacjonujące	252
3.4. Podejście relacjonująco-krytyczne.....	253
3.5. Akceptacja lub negacja seksizmu	257
3.6. Stanowisko najbardziej radykalne – językoznawstwo feministyczne	260
4. Nieseksistowska polszczyzna?	265
4.1. Uwagi wstępne	265
4.2. Językoznawcy a reforma języka	267
4.3. Młodzież wobec seksizmu językowego.....	269
4.4. Zmiany, ale jakie?	275
5. Uwagi końcowe	282

LITERATURA	285
------------------	-----

Materiały źródłowe	285
--------------------------	-----

Prace cytowane w tekście.....	286
-------------------------------	-----